

Для достижения поставленных целей и большего сближения позиций конфликтующих сторон вначале была представлена точка зрения на проблему доминирующего большинства участников, т.е. экспертов-конфликтологов. Выделение данного конфликта как части научнообоснованной точки зрения на природу социального конфликта расширило поле зрения конкретных возможностей и увело конфликтующие стороны от чисто позиционной борьбы. Большое внимание также было уделено этапу выдвижения вариантов взаимовыгодного разрешения конфликта и путям выхода из сложившейся кризисной ситуации. В нашем случае был применен метод «мозгового штурма». Это дало несколько десятков возможных вариантов разрешения конфликта, открыло и скрытые стороны конфликтной ситуации.

Задача взаимопонимания и нахождения взаимовыгодных вариантов разрешения конфликта была практически выполнена и в дальнейшем слово оставалось за конфликтующими сторонами, которые могли бы конфиденциально прийти к конкретному решению на основе полученных интересных предложений. К примеру: «Создание на базе шахт ОАО, с приобретением акций самими шахтерами, территориально-производственных комплексов, объединяющих шахты и близлежащие колхозы» и др.

Проведенный по итогам «круглого стола» анкетный опрос участников дал благоприятные отзывы о данной методике и пожелания по его дальнейшему проведению.

В целом предложенная психотехнология, на наш взгляд, обладает потенциалом в реализации возложенных на правоохранительные органы задач. Поиск и применение современных форм и методов мирного разрешения социальных конфликтов ставит проблему кадровой подготовки специалистов, обладающих навыками в применении психотехнологий в правоохранительной деятельности.

В.М. Зотов, канд. філос. наук

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСОБИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРАЦІВНИКА ОВС УКРАЇНИ

Створення служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ згідно з наказом МВС України від 13 липня 1996 року № 487 є цілком логічним кроком у справі реформування органів внутрішніх справ, а також їх адаптації до діяльності в сучасних умовах.

Відомо, що працівники міліції виконують свої службові обов'язки часто у стресогенних, а то й екстремальних умовах. Їхній роботі притаманні дефіцит часу для прийняття рішень та їх реалізації, вплив сильних подразників, домінування негативних емоцій, підвищена відповідальність та необхідність вжиття адекватних заходів. Ці фактори існують об'єктивно і в деяких ситуаціях можуть призвести до негативних наслідків.

Значне коло вказаних та багатьох інших проблем у роботі органів внутрішніх справ можна вирішити за допомогою кабінетів психологічного розвантаження (в подальшому КІР), які мають бути створені при районних відділах та інших підрозділах внутрішніх справ.

Необхідність створення КІР в діяльності ОВС України підтверджується даними соціологічного дослідження, проведеного автором у 6-ти райвідділах внутрішніх справ міста Запоріжжя. Всього опитано 212 працівників. При

цьому 82% опитуваних вказали, що в кінці робочого дня вони відчувають незначну (55%) і значну (27%) психологічну втому. Найбільшу втому викликають такі подразники: соціально-економічні обставини – 60%, психологічне напруження – 21%, конфлікти на роботі – 10%, екстремальні ситуації – 5%, спілкування з «криміногенним елементом» – 2%, інші обставини – 2%.

Для того, щоб досягти стану психологічної рівноваги, заспокоїтись, а також підтримувати нормальний функціональний стан протягом робочого дня, працівники міліції застосовували такі методи: фізичне навантаження (спортивні вправи – 21%), секс – 18%, інші способи (полювання, рибальство, спілкування в колі сім'ї, читання книг, прослуховування музики) – 15%, алкогольні напої – 14%, споглядання творів мистецтва – 10%, медитацію – 12%, ауто-тренінг – 10%. На запитання «Чи потрібний у вашому райвідділі кабінет психологічного розвантаження?» 131 працівник міліції дав схвальну відповідь.

Дослідження показує, що, по-перше, працівники міліції відділів внутрішніх справ у місті Запоріжжі потребують спеціальних методів психологічного розвантаження (про що свідчать, наприклад, факти психологічної втоми, викликані вказаними обставинами); по-друге, серед засобів психологічного розвантаження, що застосовуються працівниками міліції, найбільш ефективні засоби (медитація та ауто-тренінг) застосовуються в найменшій мірі. Це вказує на низьку психологічну культуру працівників ОВС. І незважаючи на цей факт, велика кількість опитуваних (62%) все ж вважають за потрібне введення в роботу органів внутрішніх справ методів психологічної саморегуляції шляхом створення при РВВС кабінетів психологічного розвантаження.

Спробуємо дати відповіді на деякі теоретичні питання, пов'язані з організацією і практикою роботи КПП в системі ОВС. Вирішуючи це завдання, окреслимо наступне коло питань: по-перше, спробуємо з'ясувати, які функції в діяльності ОВС повинен виконувати КПП; по-друге, яким має бути його методичне і технічне забезпечення.

Функції кабінету психологічного розвантаження

Одна з найважливіших функцій КПП полягає в **раціоналізації процесу праці співробітників ОВС**. Ця функція здійснюється шляхом складання доповідним психологом, який працює на постійній роботі в КПП, **оптимальних алгоритмів роботи** працівників підрозділів міліції, враховуючи специфіку їхньої роботи: особливості робочого місця (освітлення, шумозахист, нейтралізація геопатогенних

факторів тощо), рівень кваліфікації, час служби на даній посаді, досвід роботи у правоохоронних органах, фізичний та інтелектуальний розвиток, вікові та статеві особливості і т.д.

Раціоналізація праці працівників міліції передбачає також забезпечення **оптимального розподілу ліміту часу**, який витрачається на виконання тих чи інших службових завдань, а також **типологізацію схем вирішення оперативних завдань**.

Друга функція – **розробка оптимальних режимів праці та відпочинку** для компенсації своєчасним і повноцінним відпочинком виснаження внутрішніх психічних і фізичних ресурсів працівників міліції протягом певного трудового циклу – робочого дня, добового чергування тощо.

Третя важлива функція – **створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі, підвищення моральної зацікавленості в результатах праці, формування свідомої дисциплінованості**.

Методи оптимізації функціонального стану

Рефлексологічний метод широко використовується в медицині для лікування різного роду захворювань. Він полягає у впливі на фізичний і психічний стан людини за допомогою дії на біологічно-активні зони тіла людини.

Фармакотерапія – один з найбільш давніх і поширених способів впливу на стан людини. В останні роки з'явилося багато наукових публікацій, які підтверджують позитивний ефект застосування лікувальних препаратів.

Функціональна музика може застосовуватись як на робочих місцях, так і в КПП разом із світловими і кольоровими впливами. Це активний засіб боротьби з монотонністю праці, початковою стадією перевтоми, попередження нервово-емоційних станів.

Бібліотерапія – цікавий метод, який, однак, не отримав розповсюдження. Його свого часу обгрунтував і запропонував відомий вчений В.М.Бехтерев. Прослуховування фрагментів художніх прозових і поетичних творів може використовуватись для ліквідації монотонності, психологічного розслаблення при підготовці до індивідуального аутотренінгу чи колективної медитації [1, с.18].

Гіпнотичний вплив ґрунтується на специфічній формі психологічного навіювання. Він може застосовуватись для лікування захворювань, насамперед психогенного характеру, з метою розкриття потенційних резервів активності і творчих можливостей, для моделювання станів підвищеної психологічної готовності (наприклад, при підготовці складної операції по затриманню небезпечного злочинця).

Техніка нервово-м'язової релаксації (НМР) включає три основні стадії. На першій з них виробляються навички вольового розслаблення окремих м'язових органів у стані спокою. На другій – розслаблення тіла або окремих органів включається в процес діяльності людини – читання, письмо, спостереження і т.д. На завершальній стадії засвоюються «навички відпочинку» в тих життєвих ситуаціях, коли необхідно швидко зняти або знизити гострі афективні переживання, перенапругу [2, с.78-80].

Технічне забезпечення роботи КПП

КПП має бути достатньо просторим – не менше 25 кв. м., щоб у ньому могли вільно розміститися в комфортних умовах 10 – 12 чоловік. Розміщення більшої кількості людей може заважати успішному проведенню психотерапевтичних сеансів.

Приміщення КПП повинно мати шумозахист, затишок, таке загальне облаштування, яке б викликало розслаблення, бажання відпочити. Інтенсивність освітлення рекомендується регулювати в широкому діапазоні – від максимально яскравого до повного затемнення, в залежності від особливостей сеансів. Необхідна наявність повітряного кондиціонера, зволожувача повітря. Оптимальний мікроклімат допоможуть підтримувати кімнатні рослини, які, до того ж, доповнюють естетичне оформлення КПП. Колір стін, підлоги, меблів підбирається у відповідності до вимог технічної естетики. Головна вимога – кольори не повинні викликати збудження і роздратування. Найбільш придатні кольори – зелено-блакитний і сірий.

Список літератури:

1. Леонова А.Б., Кузнецова А.С. Психопрофілактика неблагоприятних функціональних состояний человека. М., 1987. 2. Филимоненко Ю.И. Пока-

Н.А. Серета, канд. пед. наук

СИСТЕМА МОДЕЛИРОВАНИЯ СИТУАЦИЙ ЗАДЕРЖАНИЯ ПРАВОНАРУШИТЕЛЕЙ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ КАК СПОСОБ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАБОТНИКОВ ОВД

Тенденция к постоянному росту преступности в Украине требует нового подхода к профессиональной подготовке кадров ОВД. Нового качественного уровня обучения можно достичь на основе достижений педагогической науки, которая направлена на совершенствование средств и методов обучения.

Одним из современных направлений в обучении является разработка методики моделирования различных педагогических ситуаций.

Методика моделирования обучения и тренировки широко используется в спортивной науке. Однако в теории физической подготовки сотрудников ОВД эта проблема еще достаточно не исследована и практически не применяется.

В то же время оптимизация процесса физической подготовки на основе методов моделирования является актуальной как в системе учебных заведений МВД, так и в системе профессионального обучения личного состава органов внутренних дел.

Обращаясь к статистике, нужно отметить, что в нашем государстве в последнее время при исполнении служебных обязанностей погибли 263 и получили тяжелые ранения 337 работников ОВД.

А традиционная система обучения по самозащите предусматривает строго регламентированное программами изучение различных приемов и действий, которые обеспечивают минимум вариативности защиты.

Несколько ранее специалистами Илisko В.И. и Крутовым В.В. были сделаны попытки увеличения вариативности защиты, используя методы моделирования в процессе обучения самозащите без оружия. Однако эти исследования не включали в себя анализа судебной практики по статьям за оказания сопротивления работникам милиции или народным дружинникам.

В связи с этим изучение деятельности ОВД по проведению защиты и задержания различных категорий правонарушителей, а также оперативной практики, связанной с этими действиями, и разработка на этой основе модельных ситуаций задержания является необходимым и актуальным.

Гипотезой наших исследований послужило предложение о том, что эффективность действий сотрудников ОВД в ситуациях задержания, приближенных к реальным, находится в прямой зависимости от количества модельных ситуаций самозащиты, усвоенных в процессе обучения самбо, и уровня их физической подготовленности.

Впервые разработана система модельных ситуаций нападения правонарушителей, позволяющая обеспечить выработку вариативных навыков самозащиты при обучении. А изученный определенный оптимальный объем модельных ситуаций позволил эффективно действовать в ситуациях задержания, приближенных к реальным условиям.

Практическая значимость наших исследований заключается в том, что предлагаемая методика моделирования ситуаций задержания значительно